

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

27

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 237

Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti İle Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi (2/3055) ve Dışişleri Komisyonu Raporu

Not: Bu Sıra Sayısına; elektronik ortamda
“http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/sirasayi_sd.sorgu_baslangic”
internet adresindeki sorgu sayfası üzerinden erişilebilmektedir.

Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı

İÇİNDEKİLER

Sayfa

• 2/3055 Esas Numaralı Teklifin

- TBMM Başkanlığına Sunuş Yazısı 4

- Genel Gerekçesi 4

• Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi 5

• Dışişleri Komisyonu Raporu 6

• Muhalefet Şerhi 9

• Teklif Metni 11

• Dışişleri Komisyonunun Kabul Ettiği Metin 11

• Anlaşma Metni 12

• Ekler 26

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gelen Kâğıtlar Listesi'nde yayımlanan 684723 evrak numaralı "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması"nın onaylanmasının uygun bulunmasına ve Anlaşma'nın eklerine ilişkin değişikliklerin Cumhurbaşkanınca doğrudan onaylanmasına dair yetki verilmesine ilişkin kanun teklifi ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Mustafa Şentop
Tekirdağ

HAVALE EDİLDİĞİ KOMİSYONLAR (2/3055)	
ESAS	Dışişleri Komisyonu
TALİ	Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonu

GENEL GEREKÇE

"Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması" 25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de imzalanmıştır.

Ana anlaşma metni, ürün listeleri ile taviz modalitelerine ilişkin I sayılı Ek ve menşe kurallarına dair II sayılı Ek olmak üzere 3 kısımdan oluşan Anlaşma çerçevesinde her iki tarafın 15'şer üründen oluşan listeler kapsamında gümrük vergilerini sıfıra indirmeleri öngörülmektedir. Taviz talep listelerinde yer alan ürünler, karşılıklı olarak belirlenen miktar kontenjanları kapsamında, Türkiye tarafından tercihli ticaret rejimi uygulanacak Azerbaycan menşeli ürünler için 65 milyon dolar, Azerbaycan tarafından tercihli ticaret rejimi uygulanacak Türkiye menşeli ürünler için 43 milyon dolar olmak üzere toplam 108 milyon dolarlık bir ticaret hacmi oluşturacak şekilde dengelenmiştir.

Diğer taraftan, dünyada önemli bir ihracatçı konumunda olan ülkemizin Azerbaycan pazarında yeterli paya sahip olmadığı dikkate alınarak, Azerbaycan'ın üçüncü ülkelerden ithal ettiği ürünler tespit edilmiş ve "Potansiyel Ürünler Listesi" adı altında Azerbaycan tarafına tevdi edilmiştir. Benzer mülahazalarla hazırlanacak bir listenin kendilerinden de beklediği Azerbaycan tarafına bildirilmiştir.

Mezkûr Liste'deki ürünler başta olmak üzere yeni ürünlerin eklenmesiyle kısa vadede Tercihli Ticaret Anlaşması'nın kapsamının genişletilmesi, orta vadede ise bahse konu Anlaşma'nın hizmet ticareti ve yatırımları da ihtiva edecek bir serbest ticaret anlaşmasına dönüştürülmesi ülkemizce hedeflenmektedir.

Ayrıca, Tercihli Ticaret Anlaşması'nın mevcut eklerinde yapılabilecek teknik nitelikli değişikliklerin Cumhurbaşkanınca doğrudan onaylanmasına dair yetki verilmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Böylece, bahse konu değişikliklerin yürürlüğe giriş sürecinin kısaltılması mümkün olabilecektir

T.C.

Cumhurbaşkanlığı

Sayı: 90666677-599-26322

16 Temmuz 2020

Konu: Anlaşma

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

25 Şubat 2020 tarihinde Bakü’de imzalanan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması”nı, Anayasanın 90 ıncı maddesi gereğince, Anlaşmanın Eklerine ilişkin değişikliklerin Cumhurbaşkanınca doğrudan onaylanmasına dair yetkiyle birlikte onaylanması uygun bulunmak üzere ilişikte bilgilerinize sunarım.

Recep Tayyip ERDOĞAN

Cumhurbaşkanı

Dışışleri Komisyonu Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Dışışleri Komisyonu

22/10/2020

Esas No: 2/3055

Karar No: 160

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1. Giriş

Cumhurbaşkanlığınca 16/7/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması”, 21/7/2020 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop imzasıyla “Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanınca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi” olarak Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur. 23/7/2020 tarihinde esas komisyon olarak Komisyonumuza, tali komisyon olarak Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonuna havale edilen 2/3055 esas numaralı Kanun Teklifi, Komisyonumuzun 27’nci Yasama Dönemi 7/10/2020 tarihli 23’üncü toplantısında Dışışleri Bakanlığı ve Ticaret Bakanlığı yetkililerinin de katılımlarıyla görüşülmüştür.

2. Teklifin İçeriği

Komisyonumuza havale edilen metinler incelendiğinde Teklif ile; Türkiye ve Azerbaycan arasında iktisadi ilişkilerin gelişmesi yoluyla ticaretin güçlendirilmesi ve teşvik edilmesi ile ticaretin sürdürülebilir büyümesini amaçlayan Anlaşma’nın onaylanmasının uygun bulunmasının ve Anlaşma’nın eklerine ilişkin değişikliklerin Cumhurbaşkanınca doğrudan onaylanmasına dair yetki verilmesi suretiyle her iki tarafın 15’er üründen oluşan listeler kapsamında gümrük vergilerini sıfıra indirmelerinin amaçlandığı görülmektedir.

3. Komisyon Görüşmeleri

Komisyonumuzda Teklifin tümü üzerinde yapılan görüşmelerde;

Azerbaycan’la çok boyutlu ve kapsamlı ikili ilişkilerimiz içerisinde ekonomik ve ticari ilişkilerin son derece önemli bir yer tuttuğu, 2002 yılında 167 milyon dolar olan ticaret hacmimizin 2019 yılında 26 katlık artışla 4 milyar 350 milyon dolara yükseldiği, Cumhurbaşkanlarımızın bu meblağı en kısa sürede 15 milyar dolara çıkarma konusunda vurguladıkları ortak irade ve hedef doğrultusunda her türlü mekanizmanın bir an evvel hayata geçirilmek istendiği,

Tercihli Ticaret Anlaşması’nın bu mekanizmaların ve hukuki zeminin en önemli unsurlarından biri olduğu, Anlaşma çalışmalarına 2015 yılında başlandığı, 2017 ve 2018 yılları arasında dört tur teknik müzakere gerçekleştirildiği ve 25 Şubat 2020 tarihinde yapılan Yüksek Düzeyli Stratejik İş Birliği Konseyi sırasında Anlaşma metninin Bakü’de imzalandığı,

Azerbaycan’ın 31 Mayıs 2020 tarihinde Anlaşma’yı onayladığı, 2007 yılında imzalanan Ortaklık ve İş Birliği Anlaşması’nın bu Anlaşma’nın temelini oluşturduğu,

Anlaşma’nın, Türk cumhuriyetleriyle aramızda tercihli rejim sağlayan ilk ve tek anlaşma olması bakımından özel önem taşıdığı, temel amacının Azerbaycan’la ticarete konu olan malları çeşitlendirmek olduğu, Anlaşma kapsamında karşılıklı olarak avantajlı olunan işlenmiş ve işlenmemiş gıdalardan oluşan on beşer üründe belirlenen kotalar dâhilinde gümrük vergilerinin sıfırlanacağı,

Anlaşmayla hâlihazırda başka ülkelerden ihraç ettiğimiz ürünlerde Azerbaycan'a kota tanındığı, rekabetçi fiyatların sunulması koşuluyla Azerbaycanlı üreticilerin sağlanan kotalardan yararlanacakları, Azerbaycan'ın Türkiye'ye kota sağladığı ürünlerde de ülkemizin nispi avantaja sahip olduğu, böylece üreticilerimizin Azerbaycan pazarına girmeleri için yeni bir kanal açıldığı,

Bütün bu süreçlerin sonunda Azerbaycan ile ticaret hacmimizde 15 milyar dolar hedefine en kısa sürede ulaşılmasının amaçlandığı,

Anlaşmayla gümrük vergilerine ilave olarak tarife dışı engeller ve malların dolaşımında eş değer etkiye sahip tedbirlerin de karşılıklı olarak kaldırılacağı,

Anlaşma çerçevesinde Azerbaycan'la işleyişi ve kaydedilen ilerlemeyi gözden geçirecek bir ortak komitenin kurulduğu, şartlar gerektirdiği takdirde Azerbaycan tarafını bilgilendirmek suretiyle kısıtlama tedbirleri alınabileceği, orta vadede Anlaşma'nın kapsamının genişletilmesinin, hizmet ticareti ve yatırımları da kapsayacak yeni nesil bir serbest ticaret anlaşmasına dönüştürülmesinin planlandığı,

Anlaşma ile 108 milyon dolar civarında bir ticaret hacmi artışı sağlamanın beklendiği, bunun 65 milyon dolarlık kısmının Türkiye'den Azerbaycan'a, 43 milyon dolarlık kısmının da Azerbaycan'dan Türkiye'ye olacağı,

Azerbaycan açısından BDT (Bağımsız Devletler Topluluğu) ülkeleri haricinde tesis edilen ilk ve şu an için tek tercihli rejimin Türkiye'yle kurulan rejim olduğu,

ifade edilmiştir.

4. Teklif Metnine İlişkin Değişiklikler

Teklifin tümü üzerindeki görüşmelerin ardından Teklif ve gerekçesi Komisyonumuzca benimsenerek oy çokluğu ile maddelerin görüşülmesine geçilmiştir.

Teklifin 1'inci, 2'nci ve 3'üncü maddeleri ile tümü aynen ve oy çokluğu ile kabul edilmiştir.

Komisyon üyelerinden İzmir Milletvekili Ceyda Bölünmez Çankırı, Karabük Milletvekili Niyazi Güneş, Bursa Milletvekili Atilla Ödünç ve Gaziantep Milletvekili Derya Bakbak, Teklif ile ilgili özel sözcü seçilmişlerdir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Akif Çağatay Kılıç</i>	<i>Ahmet Berat Çonkar</i>	<i>Sena Nur Çelik</i>
İstanbul	İstanbul	Antalya
Kâtip	Üye	Üye
<i>Ceyda Bölünmez Çankırı</i>	<i>Tulay Hatımoğulları Oruç</i>	<i>Asuman Erdoğan</i>
İzmir	Adana	Ankara
(Bu raporun özel sözcüsü)	(Muhalefet şerhimiz ektedir)	
Üye	Üye	Üye
<i>Ahmet Haluk Koç</i>	<i>Mustafa Canbey</i>	<i>Atilla Ödünç</i>
Ankara	Balıkesir	Bursa
		(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Hişyar Özsoy
Diyarbakır
(Muhalefet şerhimiz ektedir)

Üye
Derya Bakbak
Gaziantep
(Bu raporun özel sözcüsü)

Üye
Yunus Emre
İstanbul
Üye
Hasan Turan
İstanbul

Üye
Kamil Aydın
Erzurum
Üye
Ahmet Hamdi Çamlı
İstanbul
Üye
Ümit Özdağ
İstanbul
Üye
Serpil Kemalbay Pekgözeği
İzmir
(Muhalefet şerhimiz ektedir)
Üye
İsmail Özdemir
Kayseri

Üye
Utku Çakırözer
Eskişehir
Üye
Ahmet Ünal Çeviköz
İstanbul
Üye
Oğuz Kaan Salıcı
İstanbul
Üye
Niyazi Güneş
Karabük
(Bu raporun özel sözcüsü)

MUHALEFET ŞERHİ

Komisyonumuzun uluslararası anlaşmaların uygun bulunmasına ilişkin kanun tekliflerine dair muhalefet şerhimiz aşağıdaki gibidir.

Bilgilerinize sunarım.

5- 2/3055 Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Tekirdağ Milletvekili Mustafa Şentop'un; Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının Onaylanmasının Uygun Bulunmasına ve Anlaşmanın Eklerine İlişkin Değişikliklerin Cumhurbaşkanıca Doğrudan Onaylanmasına Dair Yetki Verilmesine İlişkin Kanun Teklifi'ne Muhalefet Şerhimiz:

Söz konusu anlaşmanın ve anlaşmanın ek protokollerinde yapılacak olası değişikliklerin onaylanmasına dair *meclis yetkilerinin anayasada belirtilen "güçler ayrılığı ilkesi" ve halk iradesinin temsili ile çelişecek bir şekilde anlaşmada düzenleme yapma ayrıcalığının Cumhurbaşkanına devredilmesine karşı çıkıyoruz*. Halk iradesinin somut bir şekilde yansımış olduğu TBMM, uluslararası anlaşmaların her sürecindeki denetleme ve onaylama ayrıcalığını hiçbir biçimde devretmemelidir. Bu nedenle Kanun Teklifine *şerhimizi koyuyoruz*.

Buna ek olarak, yeni yasama döneminin ilk Komisyon toplantısında Azerbaycan ile yapılan iki anlaşmaya öncelik verilmesinin nedeni kuşkusuz Dağlık Karabağ ekseninde yaşanmakta olan Azerbaycan ve Ermenistan savaşıdır. Dış siyasette çatışmalı ve gerilimli siyasetlerin

izlendiği Suriye, Libya ve Doğu Akdeniz dzenegine Kafkasya da eklenmiştir. Türkiye söylemlerinin yanı sıra ortak askeri tatbikatlarla, askeri kapasite artırımı ve koordinasyonla Azerbaycan'a açıktan destek vererek barış ve müzakerelerin karşısında çatışma ve savaştan yana bir tavır almıştır. Ayrıca Azerbaycan Hükümeti'nin özgürlükler karnesi de çok ciddi bir Şekilde kaygı verici durumdadır. Sınır Tanımayan Gazeteciler'in 2020'de yayınladığı raporda Azerbaycan'da gazetecilere ve gazetecilik faaliyetlerine yönelik uygulamaların "ok vahim" durumda olduğu ve 180 ülke arasında basın zgrlğu konusunda 163. Sırada olduğu belirtilmiştir. Freedom House'ın en son 2018'de yayınladığı raporda Azerbaycan'ın zgr bir ülke olmadığı ifade edilmiştir. Azerbaycan'da ifade zgrlğu, basın zgrlğune yönelik ihlallerin yanı sıra çok sayıda işkence vakası birçok izleme rgt tarafından raporlanmıştır. Bunun son rneği ise Azerbaycan-Ermenistan çatışmasına karşı sosyal medyada paylaşım yapan savaş karşıtı Azeri bir yurttaşın gözaltına alınmasıdır. Daha önce de aynı kişinin savaş karşıtı protestolarından dolayı defalarca gözaltına alındığı rneği de Azerbaycan'da tek kişilik savaş karşıtı eyleme bile tahammül edilmediği ve şiddet araçlarının devreye girdiğinin kanıtıdır.

Bu sebeple, Halkların Demokratik Partisi olarak, Türkiye-Azerbaycan arasında imzalanan söz konusu anlaşmanın, Azerbaycan yurttaşlarını gözeten bir anlaşma değil, aksine on yıllardır antidemokratik yollarla halkı bastırmaya çalışan bir rejimin çıkarına olduğunu düşünüyoruz. Azeri halkının yararına olmayan bu anlaşmaya **şerhimizi koyuyoruz.**

07.10.2020

Serpil Kemalbay Pekgzeg
İzmir

Tulay Hatımoğulları Oruç
Adana

Hişyar zsoy
Diyarbakır

TEKİRDAĞ MİLLETVEKİLİ
MUSTAFA ŞENTOP'UN TEKLİFİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA VE ANLAŞMANIN EKLERİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLERİN CUMHURBAŞKANINCA DOĞRUDAN ONAYLANMASINA DAİR YETKİ VERİLMESİNE İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- (1) 25 Şubat 2020 tarihinde Bakü'de imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Tercihli Ticaret Anlaşması"nın onaylanması uygun bulunmuştur.

(2) Birinci fıkrada belirtilen Anlaşmanın eklerine ilişkin değişiklikleri doğrudan onaylamaya Cumhurbaşkanı yetkilidir.

MADDE 2- (1) Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3- (1) Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.

DIŞİŞLERİ KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

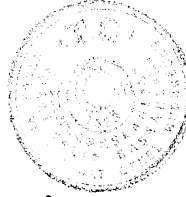
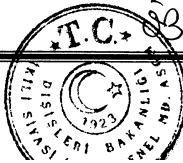
TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ İLE AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ ARASINDA TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASININ ONAYLANMASININ UYGUN BULUNMASINA VE ANLAŞMANIN EKLERİNE İLİŞKİN DEĞİŞİKLİKLERİN CUMHURBAŞKANINCA DOĞRUDAN ONAYLANMASINA DAİR YETKİ VERİLMESİNE İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- Teklifin 1'inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2- Teklifin 2'nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3- Teklifin 3'üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
AZERBAYCAN CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
ARASINDA
TERCİHLİ TİCARET ANLAŞMASI

Dibâce

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti (bundan sonra bir arada "Âkit Taraflar", ya da ayrı ayrı "Âkit Taraf" olarak adlandırılacaklardır),

2007 yılında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Arasında Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması"nı **ESAS ALARAK**;

1992 yılında imzalanan "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti Hükümeti Arasında Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması"ndan kaynaklanan hak ve yükümlülüklerini **GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK**;

Köklü dostluk ve kardeşlik **RUHUyla**;

Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti arasında Tercihli Ticaret Anlaşmasının (bundan sonra "bu Anlaşma" olarak ifade edilecektir) iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari ilişkiler için yeni bir atmosfer yaratacağının **BİLİNCİYLE**;

Bu Anlaşma'nın içeriğinin giderek genişleyeceğine ve yeni karşılıklı çıkar alanlarını da kapsayacağına **İNANARAK**;

Karşılıklı olarak avantaj sağlayan ikili ticaretin artmasının ve yakın ekonomik ortaklıkların güçlendirilmesinin iktisadi ve özel yararlar getireceğini ve Âkit Taraf halklarının yaşam standartlarını iyileştireceğine güçlü bir şekilde **GÜVENEREK**;

Âkit Tarafların diğer ikili, bölgesel ve çok taraflı anlaşmalarından doğan hak ve yükümlülüklerinin bu Anlaşmanın maddelerinden etkilenmeyeceğini **DİKKATE ALARAK**;

Türkiye'nin 12 Eylül 1963'te "Türkiye Cumhuriyeti ile Avrupa Ekonomik Topluluğu arasında Ortaklık Tesis Eden Anlaşma"yı imzalamış olduğunu **GÖZ ÖNÜNDE BULUNDURARAK**;

Ekonomik kalkınmalarının daha da geliştirilmesi amacıyla, ticarete konu malların çeşitlendirilmesi ihtiyacını **VURGULAYARAK**;

Aşağıdaki hususlarda anlaşmışlardır:

MADDE 1

Amaçlar

1. Âkit Taraflar, bir Tercihli Ticaret Anlaşması tesis edilmesi hususunda mutabakata varmıştır.
2. Bu Anlaşmanın amacı, Âkit Taraflar arasında ticari ilişkileri özellikle aşağıda ifade edilen hususlar vasıtasıyla güçlendirmektir:
 - a. 4'üncü maddede yer alan genel prensipler;
 - b. Bu Anlaşmanın Ek I-A ve I-B'sinde yer alan ürünlerde tarifelerin indirilmesi ya da kaldırılması ve tarife dışı engeller ile tarife benzeri engellerin kaldırılması;
 - c. Âkit Taraflar arasındaki iktisadi ilişkilerin ahenkli şekilde gelişmesi yoluyla ticaretin güçlendirilmesi ve teşvik edilmesi;
 - d. Âkit Taraflar arasında elverişli adil rekabet koşullarının yaratılması;
 - e. Âkit Taraflar arasında ticaretin sürdürülebilir büyümesi için daha öngörülebilir ve güvenli ortamın yaratılması;

MADDE 2

Anlaşmanın Yorumlanması

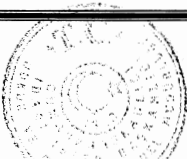
Bu Anlaşmanın maddeleri, Âkit Tarafların bu Anlaşmayı iyi niyet çerçevesinde uygulayacakları ve yükümlülüklerinden kaçınmayacakları dikkate alınarak; uluslararası devletler hukukunun yorumlanmasına ilişkin teamül kurallarına uygun biçimde yorumlanacaktır. Bu Anlaşmanın ekleri, bu Anlaşmanın ayrılmaz parçalarıdır.

MADDE 3

Tanımlar

Bu Anlaşmanın amaçları kapsamında;

1. "Tarifeler", Âkit Tarafların ülkelerinde yürürlükte olan milli mevzuatları kapsamında tesis edilen tarife cetvellerinde tanımlanan gümrük tarifeleri veya tarife benzeri etki doğuran gümrük vergileri anlamına gelmektedir. Tarifeler, 11'inci madde uyarınca uygulanan dampinge karşı vergiyi ve telafi edici vergiyi ya da 12'inci madde uyarınca uygulanan ikili ve genel korunma önlemlerini içermez.
2. "Tarife-Benzeri Önlemler", yalnızca ithal edilen ürünlerden tahsil edilen

dış ticaret işlemlerindeki tarifeler hariç olmak üzere tarife benzeri etkili ücretler, vergiler ve gümrük harçları anlamına gelmektedir. Benzer yerli ürünlere aynı usulde uygulanan dolaylı vergiler ve harçlar veya belirli hizmetlerin verilmesi karşılığında alınan ithalat harçları ve bu Anlaşma kapsamında izin verilen diğer vergiler tarife-benzeri önlemler olarak değerlendirilmeyecektir.

3. "Tarife-Dışı Engeller", Âkit Taraflar arasındaki ticareti ciddi bir biçimde engelleyecek veya ithalatı kısıtlayacak tarife ve tarife-benzeri önlemler dışındaki herhangi bir önlem, düzenleme veya uygulama anlamına gelmektedir. Bu Anlaşma kapsamında izin verilen önlemler tarife-dışı engeller olarak değerlendirilmezler.

4. "Mallar", bu Anlaşmanın Ek I-A ve Ek I-B'sinde yer alan Gümrük Tarife Pozisyonu altındaki emtia ve ürünleri içermektedir.

5. "Tercihli muamele" bir Âkit Tarafın, malların dolaşımında tarifelerin ortadan kaldırılması veya azaltılması ve tarife-dışı engellerin ortadan kaldırılması suretiyle, bu Anlaşma kapsamında tanıdığı herhangi bir tavizi veya ayrıcalığı ifade eder.

6. "İkili Korunma Önlemleri" bu Anlaşma'nın 12. Madde'sinde belirtilen korunma önlemlerini ifade eder.

7. "Genel Korunma Önlemleri" Âkit Tarafın ulusal mevzuatına uyumlu şekilde, kaynağına bakılmaksızın ithal edilen tüm mallara uygulanan korunma önlemlerini ifade eder.

8. "Ortak Komite" bu Anlaşmanın 19'uncu maddesi çerçevesinde tesis edilen komiteyi ifade eder.

9. "Geçiş süreci" bu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden itibaren 10 yıllık süreyi ifade eder.

MADDE 4

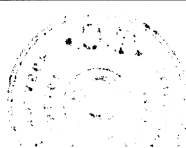
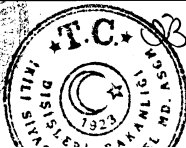
Genel Prensip

Bu Anlaşma, Âkit Tarafların ekonomik kalkınma seviyelerini, dış ticaretinin seyrini, ticaret ve tarife politikalarını göz önünde bulundurarak; Âkit Tarafların eşit olarak faydalanması amacıyla, avantajların mütekabiliyeti ilkesi uyarınca uygulanacaktır.

MADDE 5

Diğer Anlaşmalarda Düzenlenen Ticari İlişkiler

Bu Anlaşma, Âkit Tarafların diğer ülkelerle gümrük birliği, serbest ticaret alanı,

tercihli ticaret anlaşması, çok taraflı ticaret anlaşması veya sınır ötesi ticaret düzenlemelerini sürdürmesini veya kurmasını engellemeyecektir.

MADDE 6

Kapsam

Bu Anlaşmanın hükümleri, Âkit Taraflar arasında, bu Anlaşmanın Ek I-A ve Ek I-B'sinde belirtilen, Âkit Taraflar menşeli ürünlere ilişkin mal ticaretine uygulanacaktır.

MADDE 7

Tavizlerin Teatisi

1. Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın EK-II'sindeki menşe kurallarına ilişkin hükümlere uygun olarak, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde listelenen ürünler için birbirlerine taviz tanyacaktır.

2. Her bir ürün için indirimlerin tatbik edileceği temel tarife oranı, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde gösterilmektedir.

3. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girişinden önce ve sonra, bu Anlaşmanın EK-I A ve EK I-B'sindeki ürünler için *erga omnes* temelinde bir tarife indirimi yapılması halinde, söz konusu indirilmiş tarife oranları, indirimlerin yapıldığı tarihten itibaren, bu Maddenin 2'inci paragrafında belirtilen temel tarife oranlarının yerini alacaktır.

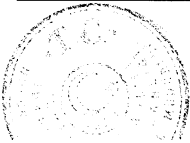
4. Âkit Taraflar, aksi belirtilmediği sürece, bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde belirtilen ürünlerin ticaretinde bütün tarife-dışı engelleri ve malların dolaşımında eşdeğer etkiye sahip tedbirleri kaldıracaktır.

5. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takiben, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde belirtilen ürünlerin Âkit Taraflar arası ticaretinde yeni tarife-dışı engel veya eşdeğer etkiye sahip herhangi bir tedbir yürürlüğe konulmayacaktır.

6. Âkit Taraflar, tarife-benzeri önlem listelerini teati edecekler ve malların serbest dolaşımında mevcut olan tarife-benzeri önlemleri bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesini takiben kaldıracaktır.

7. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinden itibaren, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde belirtilen ürünlerin dolaşımına yeni tarife benzeri önlemler konulmayacaktır.

8. Bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesinin ardından, bu Anlaşmanın EK I-A ve EK I-B'sinde belirtilen ürünlerin ticaretinde yeni tarife ve eşdeğer etkiye sahip harçlar yürürlüğe konulmayacaktır.

9. Âkit Taraflar, Ortak Komite toplantılarındaki istişareler vasıtasıyla, ikili ticaretin daha fazla serbestleştirilmesini değerlendirecektir.

MADDE 8

En Çok Kayrılan Ülke Muamelesi

Âkit Taraflar, birbirlerine mal ticaretinde uygulanan tüm kural, düzenleme ve usul ve formalitelerle ilgili olarak, başka bir ülkeye yönelik tatbik edilenden daha az elverişli koşullarda muamelede bulunmayacaktır. Bununla birlikte, Âkit Taraflar arasında belirli bir karşılıklı anlaşma bulunmadıkça, taraflar; bir Âkit Tarafın otonom rejim, serbest ticaret anlaşması, tercihli ticaret anlaşması, bölgesel ticaret anlaşması, gümrük birliği anlaşması veya çok taraflı ticaret anlaşması çerçevesinde başka bir ülkeye uyguladığı tarife kotaları veya tarife tavizlerinden faydalanamayacaktır.

MADDE 9

Ulusal Muamele

Âkit Taraflardan birinin diğer Âkit Tarafa ithal edilen malları; bu malların satışını, satışa sunulmasını, satın alınmasını, nakliyesini, dağıtımını ve kullanımını etkileyen kanunlar, düzenlemeler ve koşullar çerçevesinde, milli menşeli benzer ürünlerden daha az elverişli muameleye tabi tutulmayacaktır.

MADDE 10

Menşe Kuralları

1. Âkit Taraflar, aralarındaki ticarete tercihli menşe kuralları uygulama konusunda anlaşmıştır.

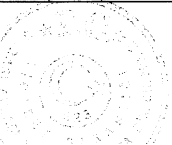
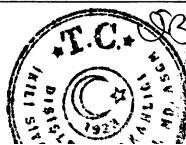
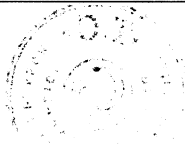
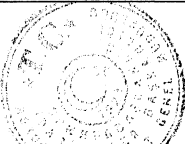
2. Bu Anlaşmanın hükümleri kapsamındaki mallar Ek II'de belirlenen menşe kurallarını sağlamak koşuluyla, tercihli muameleye tabi olacaktır.

3. Bu Anlaşma'nın Ek II'sinde yer alan menşe kurallarının değiştirilmesi ihtiyacının doğması halinde, Ortak Komite gerekli işlemleri başlatacaktır.

MADDE 11

Dampinge Karşı ve Telafi Edici Önlemler

1. Damping ya da sübvansiyon nedeniyle ortaya çıkan zararların telafi edilmesi için, Âkit Taraflar milli mevzuatları ile uyumlu olarak dampinge karşı ve telafi edici tedbirler uygulama hakkına sahiptir.

2. Dampinge karşı ya da telafi edici soruşturma başlatılmasından önce, ithalatçı Tarafın yetkili mercileri ihracatçı Tarafın yetkili mercilerine makûl bir süre içerisinde bildirimde bulunacaktır.

3. Soruşturma başlatılır başlatılmaz, ithalatçı Tarafın yetkili mercileri, alınan yazılı başvurunun gizli olmayan metnini, bilinen ihracatçılara ve ihracatçı Tarafın yetkili mercilerine temin edecektir.

4. Soruşturmada kullanılacak soru formlarını alan ilgili taraflara yanıt için en az 30 günlük süre verilecektir. 30 günlük sürenin uzatılması ile ilgili talepler dikkate alınacak ve neden gösterilmesi üzerine, mümkün olduğu takdirde bu tür bir uzatım verilecektir.

5. İthalatçı Tarafın yetkili mercileri, nihai kararın verilmesi öncesinde, kesin tedbirler uygulanacaksa, karara temel teşkil edecek temel olgular ile ilgili olarak ihracatçı Tarafı bilgilendireceklerdir. Söz konusu bildirim, tarafların kendi çıkarlarını savunmaları için yeterli bir sürede yapılacaktır.

MADDE 12

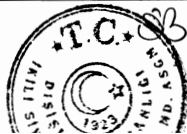
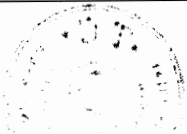
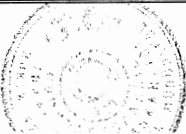
Korunma Önlemleri

1. Âkit Tarafların iç hukuk ve düzenlemeleri çerçevesinde uygulanan ikili korunma önlemlerine ilişkin haklarına ve yükümlülüklerine halel getirmemek üzere, şayet, bu Anlaşmadaki tarife oranının indirilmesinin veya ortadan kaldırılmasının sonucu olarak, diğer Âkit Taraf ülkesine ithal edilen Âkit Taraf menşeli malların, mutlak şekilde veya yerli ürüne kıyasla artan miktarda ve benzer ya da doğrudan rekabetçi ürün üreten yerli sanayiye ciddi bir şekilde zarar vermesi ya da zarar verme tehdidinde yol açması halinde, ithalatçı Taraf, bu Anlaşma'nın 20'inci maddesinde belirtildiği üzere diğer Tarafla ön danışmalarda bulunarak, ikili korunma tedbirleri alabilir.

2. İkili korunma önlemleri uygulanmadan önce, bu önlemi uygulama niyetinde olan Âkit Taraf, her iki Âkit Tarafça kabul edilebilir bir çözümün bulunmasını teminen durumun incelenmesi için gerekli tüm bilgileri diğer Âkit Tarafa sunacaktır. Böyle bir çözüm bulmak amacıyla, Âkit Taraflar, derhal danışmalarda bulunacaktır. Danışmalar sonucunda, Âkit Taraflar 30 gün içerisinde bir anlaşmaya varamazsa, şikayette bulunan Âkit Taraf, soruşturma açabilecektir.

3. Taraflar, ancak yetkili makamlarınca yürütülen soruşturma sonucunda ikili korunma önlemi uygulayabilecektir.

4. Bu Anlaşma hükümleri çerçevesinde, artan ithalatın bir yerli sanayiye ciddi zarar vermiş olup olmadığını veya ciddi zarar verme tehdidi yaratıp yaratmadığını tespit etmek için yapılacak soruşturmada, yetkili makamlar, özellikle ilgili ürünün

ithalatındaki mutlak ve nispi artış oranı ve miktarı, artan ithalat tarafından alınan yurtiçi piyasa payı, satışların, üretimin, üretkenliğin, kapasite kullanımının, kar ve zararların ve istihdamın seviyesindeki değişimler başta olmak üzere, o sanayinin durumuyla ilişkili olan ve objektif ve ölçülebilir bir niteliği olan ilgili bütün faktörleri dikkate alacaklardır.

5. 4. Paragrafta söz edilen tespit, ilgili ürünün artan ithalatı ve ciddi zarar veya ciddi zarar tehdidi arasındaki nedensellik bağının varlığı, objektif deliller temelinde soruşturma sonucunda kanıtlanmadıkça yapılmayacaktır. Artan ithalatla birlikte başka faktörler de yerli sanayi dalına zarar gelmesine neden olmakta ise, bu zarar, artan ithalata atfedilmeyecektir.

6. Yetkili makamlar, soruşturulan olayın ayrıntılı bir analizini incelenen faktörlerin olayla ilgisini gösterecek şekilde ivedilikle yayımlayacaklardır.

7. Taraflar, yetkili makamlarınca yürütülecek bu kapsamdaki soruşturmanın açılışından itibaren bir yıl içerisinde tamamlanmasını temin edeceklerdir.

8. Taraflardan hiçbiri ikili korunma önlemini:

(a) ciddi zararı önlemek veya gidermek ve uyumu sağlamak için gerekli olan derece ve süre dışında,

(b) uygulayıcı Tarafın yetkili makamlarının, bu Madde'de belirtilen usullere uygun olarak, ikili korunma önleminin ciddi zararı önlemek veya gidermek ve yerli üreticilerin uyumunu kolaylaştırmak üzere gerekli olmaya devam ettiğine ve yerli üretim dalının uyum sağlamakta olduğuna dair delillerin bulunduğunu saptaması halinde toplam uygulama süresinin ilk başvuru süresi ve herhangi bir uzatma dâhil olmak üzere üç yılı geçmemesi şartıyla önlemin bir yıl daha uzatılabilmesi durumu hariç olmak üzere iki yılı aşacak şekilde, ; veya

(c) geçiş döneminden sonra,

uygulamayacaktır.

9. İthalatçı Akit Taraf şu ikili korunma önlemlerini alabilir:

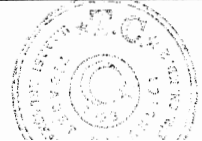
(a) Bu Anlaşma kapsamında ilgili mallara sağlanan daha ileri tarife indirimini askıya alır veya;

(b) Mal üzerindeki tarife oranını;

(i) Önlemin alındığı tarihte mal üzerinde uygulanan gümrük vergisinden veya;

(ii) Bu Anlaşma'nın Ek I-A ve Ek I-B'sinde belirtilen temel tarife oranından

daha az olanını aşmayacak şekilde arttırabilir.

10. Bir Tarafın ikili korunma önlemini uygulamadan kaldırması durumunda, gümrük vergisi oranı, bu Anlaşma'nın EK 1-A ve EK 1-B'sinde yer alan Cetvel'de belirtilen ve önlem uygulanmaması halinde yürürlükte bulunacak gümrük vergisi oranı olacaktır.

11. Bir Tarafın bu Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten ancak bir yıl sonra ikili korunma önlemi uygulayabilecektir. Taraflar ikili korunma önlemini aynı mal için bir defadan fazla uygulayamayacaktır.

12. İkili korunma önleminin öngörülen uygulama süresinin bir yılın üzerinde olması halinde, önlemi uygulayan Taraf, önlemi düzenli aralıklarla liberalize edecektir.

13. Âkit Tarafların genel korunma önlemleri uygulama hakları saklıdır ve bu Madde'de yer alan hiçbir husus genel korunma önlemleri uygulanmasını engellemez.

14. Taraflardan hiçbiri,

(a) Madde 12.1 çerçevesinde alınan bir ikili korunma önlemini; ve

(b) genel bir korunma önlemini

aynı mal için eş zamanlı olarak uygulayamayacaktır.

MADDE 13

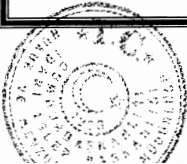
Standartlar, Teknik Düzenlemeler ile Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemleri

1. Âkit Taraflar, teknik düzenlemelerin, uygunluk değerlendirme prosedürlerinin ve standartların, karşılıklı ticareti engellemek veya yerli üretimi korumak için engeller oluşturacak bir yaklaşımla hazırlanmamasını, onaylanmamasını veya uygulanmamasını sağlar.

2. Âkit Taraflar şu hususları temin eder;

(a) Sağlık ve bitki sağlığı önlemleri, bilimsel ilkeler temelinde, *sadece* insan, hayvan ve bitki sağlığı veya hayatını korumak için gerekli alanlarda uygulanacak ve ilgili bilimsel bilginin ve bölgesel koşulların uygunluğu dikkate alınarak, yeterli delil olmaksızın sürdürülmeyecektir.

(b) Standartlar ve teknik düzenlemeler karşılıklı ticarete gereksiz engeller çıkarma amacı ya da etkisiyle hazırlanamaz, kabul edilemez ya da uygulanamaz. Bu amaçla teknik düzenlemeler, uygulamama halinin yaratacağı risk dikkate alınarak, meşru bir amacın gerçekleştirilmesi için gerekli olandan daha fazla ticareti kısıtlayıcı olamaz. Bu tür meşru amaçlar diğerlerine ilaveten; bu Anlaşmanın 16 ve 17'inci maddelerinde tanımlananlar, aldatıcı uygulamaların

önlenmesi, çevrenin korunmasıdır. Bu risklerin ölçülmesinde, değerlendirmenin ilgili unsurları; diğerlerinin yanı sıra, mevcut bilimsel ve teknik bilgiler, ilgili işlem teknolojileri ve ürünün nihai kullanım amacı olacaktır.

MADDE 14

Ödemeler Dengesi Güçlükleri

Âkit Taraflardan biri ciddi bir ödemeler dengesi güçlüğü içinde veya tehdidi altında olduğu takdirde, Uluslararası Para Fonu Anlaşmasının VIII'inci ve XIV'üncü maddeleri çerçevesinde düzenlenen şartlara istinaden, sınırlı bir süre için ve ödemeler dengesi durumunu iyileştirmek için gerekenin ötesine gitmeyecek kısıtlayıcı önlemler alabilir. Âkit Taraf, söz konusu önlemlerin yürürlüğe girişi hakkında diğer Tarafı derhal haberdar edecek ve mümkün olan en kısa zamanda bunların kaldırılmasına yönelik takvimi diğer Tarafa sunacaktır.

MADDE 15

Yeniden İhraç ve Ciddi Kıtık Hükümü

1. Bir Âkit Tarafın, başka bir ülkeden mal ithalatında veya bir ülkeye mal ihracatında bir yasaklama ya da kısıtlama uygulaması veya sürdürmesi halinde, bu Anlaşmadaki hiçbir hüküm Âkit Tarafın şunları yapmasını engelleyecek şekilde yorumlanamaz:

(a) Başka ülkenin buna benzer mallarının diğer Âkit Taraf ülkesinden ithalatının sınırlandırılması veya yasaklanması ya da;

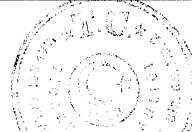
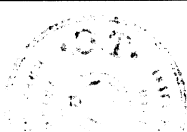
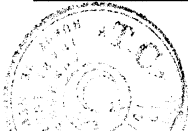
(b) Diğer Âkit Taraf ülkesine bu ürünün ihraç edilmesini, bu ürünün diğer Âkit taraf ülkesinde tüketilmeksizin doğrudan veya dolaylı olarak Anlaşmaya taraf olmayan ülkelere yeniden ihraç edilmemesi koşulunun talep edilmesi.

2. İlaveten, bu Anlaşmanın hükümleri herhangi bir Âkit Tarafın, ihracatçı Taraf için gerekli bir üründe ciddi kıtlığı veya kıtlık tehdidini engellemek ya da kaldırmak için gerekli ticareti kısıtlayıcı önlemleri almasını veya uygulamasını engellemez. Bu önlemler, ayırım gözetilmeyecek şekilde uygulanacak ve devam etmelerini haklı kılan koşullar sona erdiğinde kaldırılacaklardır. Âkit Taraflar birbirlerini bu Madde'ye göre aldıkları önlemler hakkında derhal bilgilendireceklerdir.

MADDE 16

Genel İstisnalar

Âkit Taraflar arasında ticarete keyfi veya haksız ayrımcılık ya da gizli kısıtlama

tesis edecek şekilde uygulanmamak şartıyla, bu Anlaşmadaki hiçbir hüküm; kamu ahlakı, dini değerler, milli güvenlik gerekleri, insan, hayvan ve bitki hayatının ve sağlığının korunması, sanatsal, tarihi veya arkeolojik değeri haiz milli hazinelerin korunması, tükenebilir doğal kaynakların ve genetik kaynakların korunması, altın ve gümüşe ilişkin kurallar ve fiyatları bir hükümet istikrar planı çerçevesinde dünya fiyatlarının altında tutulan bu maddelerin ihracatına ilişkin kuralların haklı kıldığı sebeplerle; ithalat, ihracat veya transit ürünler üzerindeki yasaklamaları veya kısıtlamaları engellemez.

MADDE 17

Güvenlik İstisnaları

Bu Anlaşmada yer alan hükümlerden hiçbiri, Taraflardan birinin güvenlik amacıyla gerekli görülen herhangi bir önlemi almasını engellemez;

(a) Temel güvenlik çıkarları aleyhindeki bilginin açıklanmasının önlenmesi;

(b) Temel güvenlik çıkarlarının korunması ya da uluslararası yükümlülükler veya ulusal politikaların yerine getirilmesi için:

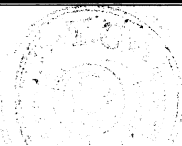
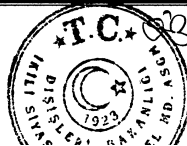
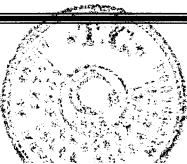
- i. Spesifik olarak askeri amaçlı olmayan ürünlerde rekabet koşullarını bozmaması şartıyla, silah, mühimmat veya savaş malzemelerinin ticareti ya da askeri bir kuruluşa yönelik doğrudan veya dolaylı diğer mal, malzeme ya da hizmetlerin ticareti ile ilgili olarak;
- ii. Biyolojik ve kimyasal silahlar ile nükleer silahlar ya da diğer nükleer patlayıcı cihazların yayılmasının engellenmesi ile ilgili olarak;
- iii. Savaş zamanı ya da diğer ciddi uluslararası gerilim zamanlarında.

MADDE 18

Bilgi Değişimi

1. Âkit Taraflardan birinin isteği üzerine, her bir Âkit Taraf bu Anlaşma'nın işleyişini etkileyebilecek mevcut ya da taslak bir önleme ilişkin olarak, 30 gün içerisinde bilgi verecek veya diğer Akit Tarafın sorduğu herhangi bir soruya cevap verecektir.

2. Akit Taraflar, bu Anlaşma'nın kapsadığı herhangi bir ticari konuya ilişkin kanun ve kurallarının yayınlanmasını veya kamuya açık olmasını sağlayacaktır.

MADDE 19

Ortak Komite

1. Bu Anlaşma ile Âkit Tarafların temsilcilerinden müteşekkil bir Ortak Komite kurulmuştur. Ortak Komite, bu Anlaşmanın uygulanmasında kat edilen gelişmeyi gözden geçirmek için yılda en az bir defa toplanacaktır. Ayrıca, Âkit Taraflardan her biri, diğer Âkit Tarafa bildirmek suretiyle olağanüstü toplantı tertip edilmesini talep edebilir.

2. Ortak Komite, bu Anlaşmanın hükümleri çerçevesinde kendisine verilen görevlerden herhangi birini üstlenebilir. Âkit Taraflardan birinin isteği ve diğer Âkit Tarafın onayı üzerine, Ortak Komite, bu Anlaşmanın uygulanmasını etkileyen başka herhangi bir konuyu da inceleyebilir. Ortak Komite, ayrıca, bu Anlaşma ile ilgili konularda tavsiyelerde bulunabilir.

3. Ortak Komite usul kurallarını ilk toplantısında belirleyecektir.

4. Ortak Komite, gerekli gördüğü halde alt komiteler ve çalışma grupları kurabilir.

MADDE 20

Danışmalar ve Anlaşmazlıkların Halli

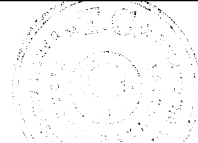
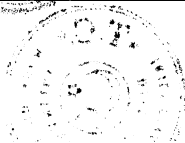
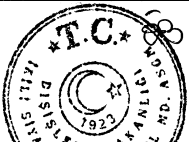
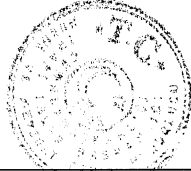
1. Âkit Taraflardan her biri, bu Anlaşma'nın uygulanmasını etkileyecek herhangi bir konu hakkındaki danışma taleplerine olumlu yaklaşacak ve danışmalar için yeterli fırsatı sağlayacaktır.

2. Ortak Komite, 1'inci paragraf uyarınca danışmalar aracılığıyla tatmin edici bir sonuca ulaşılması mümkün olmayan bir konunun değerlendirilmesi için, Âkit Taraflardan birinin talebinin ulaştığı tarihten itibaren 30 gün içerisinde toplanacaktır.

3. Bu Anlaşmanın yorumundan ve/veya uygulanmasından kaynaklanan anlaşmazlıklar ikili danışmalar yoluyla çözülecektir.

4. Taraflar anlaşmazlıkların incelenmesi ve çözümü için Ortak Komiteye her türlü yardımı sağlayacaklardır.

5. Âkit Taraflar Ortak Komite kararlarının uygulanmasına yönelik gerekli tüm önlemleri alacaktır. Bir Âkit Tarafın kararları uygulamaması halinde diğer Âkit Taraf eşdeğer tercihli uygulamasını geri çekme hakkına sahip olacaktır.

MADDE 21

Yükümlülüklerin Yerine Getirilmesi

1. Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın amaçlarının başarıya ulaşmasını ve bu Anlaşmadan doğan yükümlülüklerinin yerine getirilmesini teminen gerekli bütün önlemleri alacaklardır.

2. Âkit Taraflardan biri, diğer Âkit Tarafın bu Anlaşmadan doğan bir yükümlülüğünü yerine getirmediği kanısına varırsa, söz konusu Âkit Taraf, ilk olarak bu Anlaşmada 20'nci maddede öngörülen usullere başvuracaktır.

3. Eğer danışma talebinin ulaşmasından itibaren 30 gün içerisinde danışma yapılmazsa veya Ortak Komite danışma talebinin ulaşmasından itibaren 90 gün içinde anlaşmazlığı çözüme kavuşturamazsa; Âkit Taraf, eşdeğer tercihlî uygulamasını geri çekme hakkına sahip olacaktır.

MADDE 22

Tadilat

Âkit Taraflar, bu Anlaşmanın hükümlerini karşılıklı rıza çerçevesinde değiştirebilir veya geliştirebilirler. Bu değişiklikler, bu Anlaşmanın 24'üncü maddesi uyarınca yürürlüğe girecektir.

MADDE 23

Yürürlük Süresi ve Fesih

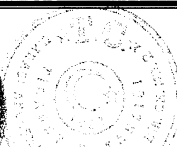
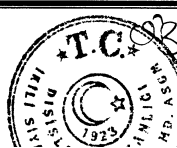
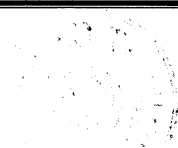
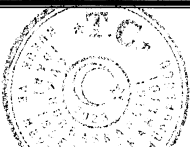
1. Bu Anlaşma süresiz geçerlidir.

2. Âkit Taraflardan herhangi biri, bu Anlaşmanın feshini diğer Âkit Tarafa yazılı olarak bildirene kadar bu Anlaşma geçerlidir. Böyle bir durumda, bu Anlaşma, fesih bildiriminin diğer Akit Tarafa ulaştığı tarihten sonraki yedinci ayın birinci günü sona erecektir.

MADDE 24

Yürürlüğe Girme

Bu Anlaşma, Âkit Tarafların her birinin bu Anlaşmanın yürürlüğe girmesi için millî mevzuatında gerekli görülen tüm işlemleri tamamladığını teyit eden son yazılı bildirim diplomatik kanallar vasıtasıyla ulaştığı tarihten sonraki ikinci ayın birinci günü yürürlüğe girecektir. Bunun kanıtı olarak, Hükümetleri tarafından tam yetkilendirilen aşağıdaki imza sahipleri işbu Anlaşmayı imzalamışlardır.

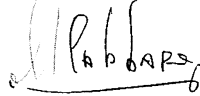
İşbu Anlaşma, Bakü'de 25 Şubat 2020 tarihinde, bütün metinler eşit derecede muteber olmak üzere, her biri Türkçe, Azerbaycan dilinde ve İngilizce, ikişer asıl nüsha olarak imzalanmıştır. Bu Anlaşmanın hükümlerinin yorumunda farklılık olması halinde İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

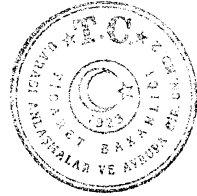

Ruhsar PEKCAN
Ticaret Bakanı

AZERBAJYAN CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

Mikayıl CABBAROV
Ekonomi Bakanı

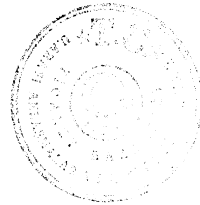
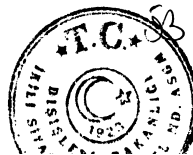

EKLER

EK I: ÜRÜN LİSTELERİ

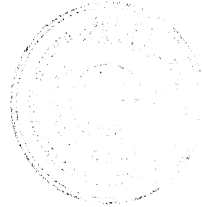
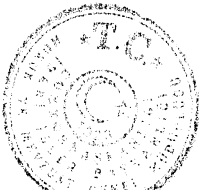
EK I-A: Türkiye Cumhuriyeti Tarafından Tercihli Ticaret Rejimi Uygulanacak Azerbaycan Cumhuriyeti Menşeli Malların Listesi, Temel Gümrük Vergisi Oranları, Gümrük Vergisi İndirim Oranları ve Yıllık Tarife Kontenjanı Miktarları

NO	HS 2017	Madde İsmi	Temel Gümrük Vergisi Oranı	Gümrük Vergisi İndirim Oranı	Yıllık Tarife Kontenjanı Miktarı
1	0406.90.99.00.11	Cester, Parmezan, Felemenk ve benzeri peynirler	%45	%100	100 Ton
	0406.90.99.00.12	dil peyniri	%140		
	0406.90.99.00.19	diğerleri	%140		
2	0806.10.10.00	sofralık	%54,9	%100	3.500 Ton
3	0808.10.80.00	diğerleri	%60,3	%100	3.000 Ton
4	0809.40	erik ve çakal eriği	%55,8	%100	3.000 Ton
5	0810.70.00.00	persimmon (Trabzon hurması)	%50	%100	30.000 Ton
6	0902.30.00.00	siyah çay (fermente edilmiş) ve kısmen fermente edilmiş çay (3 kg.ı geçmeyen hazır ambalajlarda)	%145	%100	300 Ton
7	1512.19.90.00	diğerleri	%67,5	%100	5.000 Ton
8	1516.20.98.00	diğerleri	%46,8	%100	2.500 Ton
9	1701.99.10.00	beyaz şeker	%135	%100	5.000 Ton
10	1806.90.19.00	diğerleri	%8,3+T1	%100	1.250 Ton
11	2001.10.00.00	hiyarlar ve kornişonlar	%39	%100	500 Ton
12	2002.90.99.00	net muhtevası 1 kg.ı geçmeyen hazır ambalajlarda olanlar	%135,9	%100	750 Ton
13	2007.99.97.00.13	diabetik olanlar	%0	%100	3.000 Ton
	2007.99.97.00.14	findık püresi (füre)	%58,5		
	2007.99.97.00.15	elma püresi (komposto dahil)	%58,5		
	2007.99.97.00.16	kayısı püresi	%58,5		
	2007.99.97.00.17	erik püresi	%58,5		
	2007.99.97.00.18	diğerleri	%58,5		
14	2009.79.19.00	diğerleri	%58,5	%100	2.000 Ton
15	2204.21.96.00	diğerleri	%70	%100	900.000 Litre

EK I-B: Azerbaycan Cumhuriyeti Tarafından Tercihli Ticaret Rejimi Uygulanacak Türkiye Cumhuriyeti Menşeli Malların Listesi, Temel Gümrük Vergisi Oranları, Gümrük Vergisi İndirim Oranları ve Yıllık Tarife Kontenjanı Miktarları

NO	HS 2017	Madde İsmi	Temel Gümrük Vergisi Oranı	Gümrük Vergisi İndirim Oranı	Yıllık Tarife Kontenjanı Miktarı
1	0406.30.31.00	kuru maddedeki yağ oranı, ağırlık itibariyle, % 48'i geçmeyenler	% 15	%100	150 Ton
2	1206.00.99.00	diğerleri	% 5	%100	5.000 Ton
3	1517.90.99.00	diğerleri	% 15	%100	5.000 Ton
4	1704.10.10.00	ağırlık itibariyle % 60'dan az sakaroz içerenler (sakaroz olarak ifade edilen invert şeker dahil)	% 15	%100	400 Ton
5	1704.90.71.00	kaynatılmış tatlılar (doldurulmuş olsun olmasın)	% 15	%100	1.500 Ton
6	1704.90.75.00	toffi, karameller ve benzeri tatlılar	% 15	%100	4.000 Ton
7	1704.90.81.00	basınçla elde edilen tabletler	% 15	%100	200 Ton
8	1806.20.80.00	kakao ile kaplanmış olanlar	% 15	%100	500 Ton
9	1806.31.00.00	doldurulmuş	% 15	%100	1.300 Ton
10	1806.32.10.00	ilave hububat, meyva veya sert kabuklu meyva içerenler	% 15	%100	500 Ton
11	1806.90.50.00	kakaolu şekerli mamulleri ve şeker yerine kullanılan maddelerden imal edilmiş kakaolu şekerli mamulleri	% 15	%100	1.500 Ton
12	1901.90.99.00	diğerleri	% 15	%100	1.500 Ton
13	1902.30.10.00	kurutulmuş	% 15	%100	1.000 Ton
14	1905.32.99.00	diğerleri	% 15	%100	1.000 Ton
15	2002.90.39.00	net muhtevası 1 kg.ı geçmeyen hazır ambalajlarda olanlar	% 15	%100	750 Ton

**TERCİHLİ MENŞE KURALLARI VE
İDARİ İŞBİRLİĞİ YÖNTEMLERİNE İLİŞKİN
EK II**

İÇİNDEKİLER

BAŞLIK I GENEL HÜKÜMLER

- Madde 1 Kapsam
- Madde 2 Tanımlar

BAŞLIK II EŞYANIN MENŞEİNİN TESPİTİ

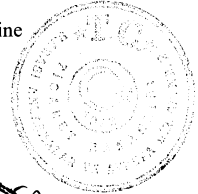
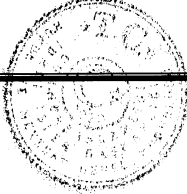
- Madde 3 Genel koşullar
- Madde 4 Tamamen üretilmiş veya elde edilmiş eşya
- Madde 5 Yeterli işçilik veya işlem görmüş eşya
- Madde 6 Yetersiz işçilik veya işlem
- Madde 7 Menşe kümülasyonu prensibi
- Madde 8 Nitelendirme birimi
- Madde 9 Aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam
- Madde 10 Setler
- Madde 11 Etkisiz unsurlar

BAŞLIK III ÜLKESEL GEREKLİLİKLER

- Madde 12 Doğrudan nakliyat

BAŞLIK IV MENŞE İSPAT BELGESİ

- Madde 13 Genel koşullar
- Madde 14 "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenme işlemleri
- Madde 15 "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin ibraz koşulları
- Madde 16 Sonradan düzenlenen "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"
- Madde 17 İkinci nüsha "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenmesi
- Madde 18 Önceden düzenlenmiş veya hazırlanmış bir menşe ispat belgesine istinaden "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" düzenlenmesi
- Madde 19 "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin geçerliliği
- Madde 20 Eşyanın menşeyini destekleyici belgeler

- Madde 21 "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" ve eşyanın menşeyini destekleyici belgelerin muhafazası

- Madde 22 Farklılıklar ve şekli hatalar

BAŞLIK V İDARİ İŞBİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ

- Madde 23 Karşılıklı yardım

- Madde 24 Menşe ispat belgelerinin kontrolü

- Madde 25 Anlaşmazlıkların çözümü

- Madde 26 Cezalar

- Madde 27 Serbest bölgeler

BAŞLIK VI SON HÜKÜMLER

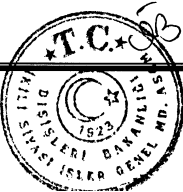
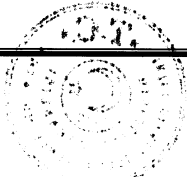
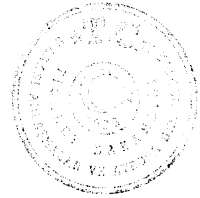
- Madde 28 Gümrük ve menşe konuları Alt Komitesi

- Madde 29 Lahika

- Madde 30 Transit durumdaki ve antrepodaki eşya

- Madde 31 Değişiklikler

LAHİKA: "TR-AZ MENŞE İSPAT BELGESİ" ÖRNEĞİ

BAŐLİK I
GENEL HÜKÜMLER

Madde 1

Kapsam

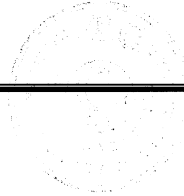
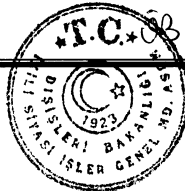
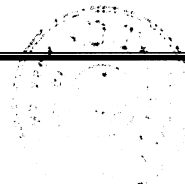
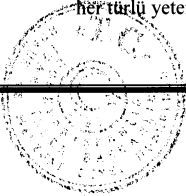
Ek II, Türkiye Cumhuriyeti ile Azerbaycan Cumhuriyeti (bundan sonra "Türkiye" ve "Azerbaycan" veya uygun olan hallerde "Akit Taraflar" olarak anılacaktır) arasındaki Tercihli Ticaret Anlaşması (bundan sonra "bu Anlaşma" olarak anılacaktır) kapsamındaki tercihli tavizlerden yararlanmaya ehil ürünlerin menşeiini tespit etmek amacıyla uygulanır.

Madde 2

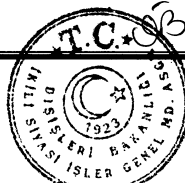
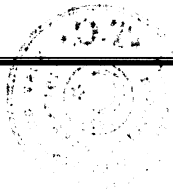
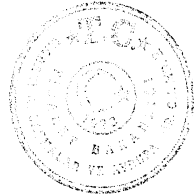
Tanımlar

Bu Ek'in uygulanmasında:

- (a) "fasıllar" ve "pozisyonlar", Armonize Eşya Tanım ve Kodlama Sistemi'ni (bundan sonra "AS" olarak anılacaktır) oluşturan nomanklatürde kullanılan fasıllar ve pozisyonlar (dört haneli kodlar) anlamına gelir;
- (b) "sınıflandırma", ürün veya girdilerin belirli bir pozisyon altında sınıflandırılması anlamına gelir;
- (c) "gümrük kıymeti", ithalat ülkesine ihraç amaçlı satışlarda diğer tahsil edilebilir vergiler ve ödenen miktarlar da dâhil olmak üzere eşya için gerçekte ödenen veya ödenebilir ücret olan ithal eşyasının satış bedeli anlamına gelir. Eşyanın satış bedeline göre belirlenemediği hallerde gümrük kıymeti, aşağıdaki yöntemlerden biri kullanılarak belirlenecektir.
 - i. Aynı eşyanın satış bedeli;
 - ii. Benzer eşyanın satış bedeli;
 - iii. İndirgenmiş kıymet yöntemi;
 - iv. Hesaplanmış kıymet yöntemi;
 - v. Geri dönüş yöntemi;
- (d) "eşya", hem girdi hem de ürünler anlamına gelir;
- (e) "imalat", montaj veya özel işlemler de dâhil olmak üzere sanayi ve tarım ürünleri üzerinde her türlü yeterli işçilik veya işlem anlamına gelir;

- (f) “girdi”, ürünün imalatında kullanılan herhangi bir madde, hammadde, aksam veya parça, v.b. anlamına gelir;
- (g) “ürün”, başka bir imalatta sonradan kullanılması söz konusu olsa bile, imal edilmiş ürün anlamına gelir;
- (h) “ülkeler”, Akit Tarafların kararsularını içerecek şekilde ülkeleri ifade eder;
- (i) “girdilerin kıymeti”, kullanılan menşeli olmayan girdilerin ithalatı esnasındaki gümrük kıymeti veya bunun bilinmemesi veya tespit edilememesi halinde, bir Akit Taraf ta menşeli olmayan girdiler için ödendiği tespit edilebilen ilk fiyat anlamına gelir;
- (j) “katma değer”, fabrika çıkış fiyatından, eşyaya dâhil edilen diğer Akit Taraf menşeli her bir girdinin gümrük kıymetinin ya da bu kıymetin bilinmemesi veya tespit edilememesi halinde bir Akit Taraf ta girdiler için ödendiği doğrulanabilir ilk fiyatın çıkarılması ile bulunan değer anlamına gelir;
- (k) “fabrika çıkış fiyatı”, ürün için bir Akit Taraf ta nihai işçilik veya işlemin gerçekleştirilmesini üstlenen imalatçıya fabrika çıkışı itibarıyla ödenen, kullanılan bütün girdi fiyatlarının dâhil edilmiş olduğu elde edilmiş ürünün ihracında geri ödenen veya ödenecek yurtiçi vergilerin tenziliyle bulunan fiyat anlamına gelir;
- (l) “gümrük idareleri” Türkiye’de Ticaret Bakanlığı’nı ve Azerbaycan’da Devlet Gümrük Komitesi’ni ifade eder;
- (m) “sevkiyat”, ya bir ihracatçıdan bir alıcıya aynı anda gönderilen, ya da ihracatçıdan alıcıya sevkinde tek bir sevk evrakı kapsamında yer alan veya böyle bir evrakın olmaması halinde tek bir fatura kapsamına giren ürünler anlamına gelir;
- (n) “ikamet eden”, Akit Tarafın iç mevzuatı uyarınca ikametgah, daimi temsilcilik, yönetim, kayıt ya da yerleşim yeri veya diğer benzer özelliklerine göre vergiye tabi olan gerçek veya tüzel kişiler, iştirakler veya kuruluşlar anlamına gelir;
- (o) “ihracatçı”, Akit Tarafların birinde ikamet edip eşyayı diğer Akit Tarafa ihraç eden, eşyanın menşe ülkesini ispatlayabilen ve bunun sorumluluğunu üstlenen kişiyi ifade eder;
- (p) “ithalatçı”, Akit Tarafların birinde ikamet edip diğer Akit Taraf ta eşyayı satın alan kişiyi ifade eder;
- (q) “yetkili idare” Akit Tarafın iç mevzuatı uyarınca “TR-AZ Menşe İspat Belgesi”ni düzenlemeye yetkili idareyi ifade eder.

BAŞLIK II
EŞYANIN MENŞEİNİN TESPİTİ

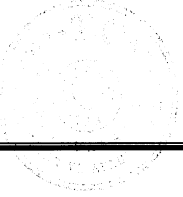
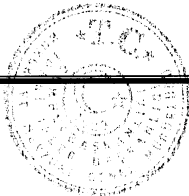
Madde 3
Genel koşullar

Bu Anlaşma kapsamında olan bir Akit Taraf topraklarına diğer Akit Taraftan Madde 12 hükümlerine uygun şekilde doğrudan sevkiyatı yapılarak ithal edilen eşya, aşağıda belirtilen menşe koşullarından herhangi birini karşılaması halinde tercihlî tavizlere ehildir:

- (a) Madde 4'te belirtildiği şekilde, tamamen Akit Tarafta üretilen veya elde edilen eşya veya
- (b) Madde 5'e uygun olarak bir Akit Tarafta yeterli işçilik veya işlemden geçirilmiş olması kaydıyla, söz konusu Akit Tarafta tamamen elde edilmemiş girdiler ihtiva ederek o Akit Tarafta elde edilen eşya.

Madde 4
Tamamen üretilmiş veya elde edilmiş eşya

1. Madde 3(a) çerçevesinde aşağıda belirtilenler, ihracatçı Tarafta tamamen üretilmiş veya elde edilmiş kabul edilirler:
 - (a) kendi topraklarından, sularından veya deniz yatağından çıkartılan işlenmemiş veya mineral ürünler;
 - (b) ormancılık ürünleri dâhil o ülkede hasat edilen, toplanan veya harmanlanan bitkisel ürünler;
 - (c) o ülkede doğmuş ve yetiştirilmiş canlı hayvanlar;
 - (d) o ülkede doğmuş ve yetiştirilmiş hayvanlardan elde edilen ürünler;
 - (e) o ülkede avcılık, balıkçılık veya su ürünleri yetiştiriciliği faaliyetlerinden elde edilen ürünler;
 - (f) Akit Tarafların karasuları dışındaki denizlerden kendi gemileri ile elde edilen balıkçılık ürünleri ve diğer deniz ürünleri;
 - (g) münhasıran (e) ve (f) alt paragraflarında belirtilen ürünlerden kendi fabrika gemilerinin bordalarında işlenen ve/veya üretilen ürünler;
 - (h) yalnızca hammaddelerin geri kazanılmasına müsait o ülkede toplanan kullanılmış maddeler;
 - (i) o ülkede yapılan imalat işlemleri sonucu ortaya çıkan atık ve hurdalar;

- (j) münhasıran yukarıdaki paragraf (a) ve (i)'de tanımlanan ürünlerden üretilen eşya.
2. Paragraf 1(f) ve (g)'de belirtilen kendi gemileri veya kendi fabrika gemileri terimi sadece aşağıda belirtilen gemi ve fabrika gemileri için uygulanır:
- (a) Bir Akit Taraf ta kayıtlı veya tescilli olanlar;
- (b) Bir Akit Taraf ın bayrağı altında seyredenler;
- (c) en az yüzde 60'ı bir Akit Taraf vatandaşlarına ait olanlar veya yönetim merkezi bir Akit Taraf ta bulunan, müdür veya müdürleri, Yönetim Kurulu veya Denetleme Kurulu Başkanı ve bu kurullar üyelerinin çoğunluğunun bir Akit Taraf vatandaşı olan ve ilave olarak, ortaklık veya limited şirket durumunda, sermayesinin en az yarısı Akit Taraf lara veya Akit Taraf ların kamu kuruluşları ya da vatandaşlarına ait olanlar.

Madde 5

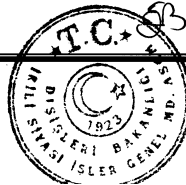
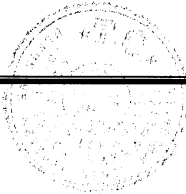
Yeterli işçilik veya işlem görmüş eşya

1. Madde 3(b)'ye göre, bir Akit Taraf ta elde edilen ürünlerin imalatında kullanılan menşeli olmayan girdiler, bu ürünlerin kıymetinin ürünün fabrika çıkışı fiyatının yüzde 45'ini aşmaması kaydıyla yeterli derecede işçilik veya işlem görmüş olarak kabul edilir.
2. Paragraf 1, Madde 6 hükümlerine tabi olarak uygulanır.

Madde 6

Yetersiz işçilik veya işlem

1. Aşağıdaki işçilik veya işlemlerin her biri ya da bunların iki veya daha fazlasının bileşimi yeterli işçilik veya işlemi oluşturmaz:
- (a) paketleme;
- (b) basit karıştırma;
- (c) basit şişeleme, tenekeye veya beherlere koyma, torbalama, sandıklama, kutulama, karton veya tahta üzerine yerleştirme ve tüm diğer basit paketleme işlemleri;
- (d) etiketleme, ürün veya paketler üzerine marka, etiket, logo ve diğer benzeri ayırt edici işaretleri yapıştırma veya basma işlemleri parçalara ayırma;
- (e) parçalara bölme;
- (f) ayırma veya kalibrasyon;
- (g) işaretleme;
- (h) setler oluşturma;

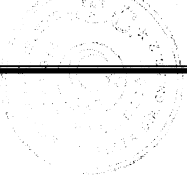
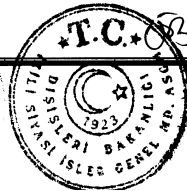
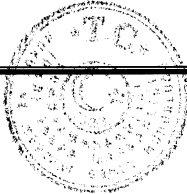
- (i) basit montaj¹;
 - (j) nakliyat ve depolama süresince ürünlerin iyi şartlarda muhafazasını sağlamaya yönelik koruyucu işlemler;
 - (k) ambalaj ayırma ve birleştirme;
 - (l) yıkama, temizleme; toz, oksit, yağ, boya veya diğer tabakalardan arındırma;
 - (m) dokuma kumaşları ütüleme veya presleme;
 - (n) basit boyama ve cilalama işlemleri;
 - (o) tahıl ve pirinci kabuklarından ayırma, kısmi veya tam ağartma, parlatma ve perdahlama;
 - (p) şeker renklendirme veya şeker topaklarını biçimlendirme işlemleri;
 - (q) meyvelerin, kuruyemişlerin ve sebzelerin kabuklarını soyma, zarlarını ayıklama, çekirdeklerini çıkarma;
 - (r) keskinleştirme, basit bileme veya basit kesme;
 - (s) eleme, kalburdan geçirme, ayırma, tasnifleme, kalibrasyon, eşleştirme (maddelerden setler oluşturma dâhil);
 - (t) hayvan kesimi.
2. Belirli bir ürüne uygulanan işçilik veya işlemin paragraf 1 hükümleri çerçevesinde yetersiz kabul edilip edilmeyeceğine karar verilirken, Türkiye'de veya Azerbaycan'da gerçekleştirilen işlemlerin tümü bir arada mütalaa edilir.
 3. İşlemler sırasında özel beceriler, makineler, teçhizat veya ekipman gerekmemesi halinde, bu gibi işlemler basit işlemler olarak kabul edilir ve yeterli işlem kriterini karşılamaz.
 4. Herhangi bir eşyaya ilişkin yeterli işçilik veya işlem sadece Paragraf 1'de listelenen işlemlerin uygulanmasıyla sağlanırsa, bu eşyanın menşe ülkesi bu işlemlerin gerçekleştirildiği ülke olarak değerlendirilmez.

Madde 7

Menşe kümülasyonu prensibi

1. Madde 3 hükümleri saklı kalmak üzere, bir Taraf menşeli girdiler, diğer Taraf'ta bir ürüne dahil edildiklerinde, o Taraf menşeli girdiler olarak kabul edilirler. Madde 6'da atıfta bulunulan işlemlerin ötesine geçen işçilik veya işlemlere tabi tutulmuş olmaları kaydıyla, bu gibi girdilerin yeterli işçilik ve işleme tabi tutulmaları gerekmez.
2. Paragraf 1'in uygulanması amacıyla bir Akit Taraf'ta gerçekleştirilen işçilik veya işlem Madde 6'da belirtilen işlemlerin ötesine geçmez ise, o Akit Taraf'ta eklenen katma değer in imalatta kullanılan diğer Akit Taraf menşeli girdilerin kıymetini geçmesi kaydıyla, elde edilen ürün o Akit Taraf menşeli olarak kabul edilir.

¹ Basit montaj, özel tasarım makineler veya alet veya teçhizat kullanımı ve konuyla ilgili eğitim gerektirmeyen faaliyetleri kapsar.

Madde 8

Nitelendirme birimi

1. Ürün setlerinin menşesi tespit edilirken, sette yer alan her bir madde yeterli işçilik ve işlem kriteri uygulanan ayrı bir nesne olarak değerlendirilir.

Bu doğrultuda:

- (a) Bir ürün, maddelerin gruplandırılmasından veya montajından oluşmakta ve tek bir pozisyonda sınıflandırılmakta ise söz konusu ürün yeterli işçilik ve işlem kriteri çerçevesinde tek bir nesne olarak kabul edilir.
- (b) Bir sevkiyat, AS'de aynı pozisyonda sınıflandırılan belli sayıda üründen oluşuyorsa, her bir ürün yeterli işçilik ve işlem kriterlerinin uygulanması açısından münferiden değerlendirilmelidir.
- (c) AS'nin 5 inci Genel Kuralı çerçevesinde ambalaj, sınıflandırma açısından ürüne dâhil ediliyorsa, menşe tespiti açısından da ürünün parçası kabul edilir.

Madde 9

Aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam

Bir makine, teçhizat, alet veya araç parçası beraberinde teslim edilen aksesuarlar, yedek parçalar ve aksam;

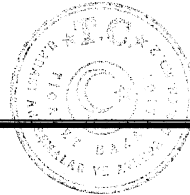
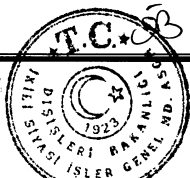
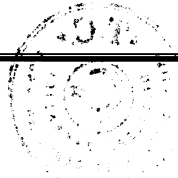
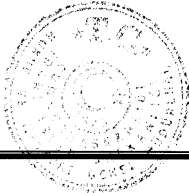
- (a) normal bir teçhizatın bölümü durumunda olmaları; ve
- (b) fiyata dâhil edilmiş bulunmaları; veya
- (c) ayrıca beyan edilmemiş olmaları

kaydıyla söz konusu makine, teçhizat, alet veya araç ile aynı menşeli mütalaa edilir.

Madde 10

Setler

1. AS'nin 3. Genel Kuralı'nda tanımlanan setler, tüm bileşenleri menşeli olduğunda menşeli olarak kabul edilir.
2. Bir set Akit Taraflar menşeli ve üçüncü taraf menşeli ürünlerden oluştuğunda, üçüncü taraf menşeli ürünlerin kıymetinin setin fabrika çıkış fiyatının %15'ini geçmemesi kaydıyla, set bir bütün olarak menşeli kabul edilir.

Madde 11
Etkisiz unsurlar

Bir ürünün menşei ülkesini belirleyebilmek için, imalatında kullanılabilecek aşağıda belirtilenlerin menşei dikkate alınmaz;

- (a) Enerji ve yakıt;
- (b) Tesis ve teçhizat;
- (c) Makineler ve aletler;
- (d) Ürünün nihai bileşimine girmeyen ve girmesi amaçlanmayan ürünler.

BAŞLIK III
ÜLKESEL GEREKLİLİKLER

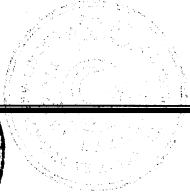
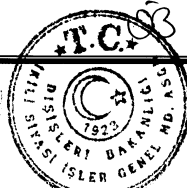
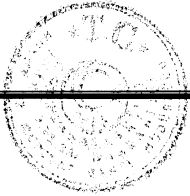
Madde 12
Doğrudan nakliyat

1. Bu Anlaşma'da sağlanan tercihli tavizler, Türkiye ve Azerbaycan arasında doğrudan nakledilen ve bu Ek'in gerekliliklerini yerine getiren eşya için uygulanır. Bununla beraber ürünler, aktarma veya geçici depolama yoluyla, ancak transit geçtiği veya depolandığı ülkenin gümrük idarelerinin gözetimi altında olmaları ve boşaltma, tekrar yükleme veya iyi koşullarda muhafaza etmeye yönelik işlemler dışında bir işlemde geçmemiş olmaları koşullarıyla, gerektiğinde başka ülkeler üzerinden nakledilebilirler.

2. Menşeli ürünler, Türkiye veya Azerbaycan dışındaki ülkeler üzerinden boru hattı ile nakledilebilirler.

3. Paragraf 1'de yer alan şartların sağlandığı, ithalatçı ülke gümrük idaresine aşağıdaki belgelerin ibrazıyla ispatlanır:

- (a) ihracatçı ülkeden, transit ülkesi yoluyla geçişi kapsayan tek bir sevk evrakı veya
- (b) transit ülkesi gümrük idaresince düzenlenen,
 - (i) ürünlerin tam bir tanımını veren;
 - (ii) ürünlerin boşaltma ve tekrar yükleme tarihlerini ve uygulanabildiği hallerde kullanılan gemi veya diğer nakil araçlarının adlarını gösteren ve
 - (iii) ürünlerin transit ülkesi içinde hangi koşullarda kalmış olduğunu kanıtlayan bir belge veya
- (c) bunların temin edilememesi halinde, diğer kanıtlayıcı belgeler.

BAŞLIK IV

MENŞE İSPAT BELGESİ

Madde 13

Genel koşullar

Bu Ek'te belirtilen gereklilikleri sağlayan menşeli eşya, ithalatçı Akit Taraf gümrük idarelerine "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin ibrazı üzerine bu Anlaşma'daki tavizlerden yararlanır.

Madde 14

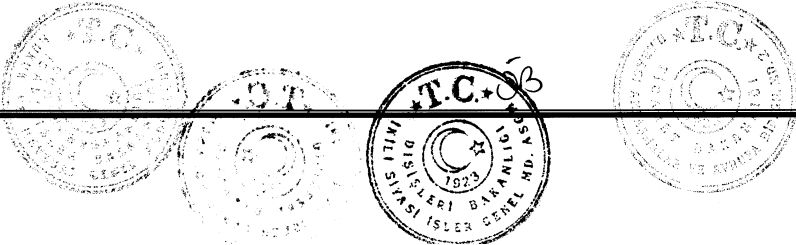
"TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenleme işlemleri

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", ihracatçının veya yetkili temsilcisinin yazılı başvurusuna binaen, bu Ek'e ve ihracatçı ülkenin iç mevzuatına uygun olarak yetkili makamları tarafından düzenlenir.
2. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", Akit Tarafların resmi dillerinden birinde veya İngilizce olarak ihracatçı ülkenin iç mevzuat hükümleri çerçevesinde doldurulur.
3. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" düzenlenmesi için başvuruda bulunan ihracatçı, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni verecek ihracatçı ülkenin belirlenmiş/ilgili yetkili makamlarının talep edebileceği, söz konusu eşyanın menşe statüsü ile bu Ek'in diğer koşullarının yerine getirilmiş olduğunu tevsik eden tüm ilgili vesai ki herhangi bir zamanda ibraz etmeye hazırlıklı olur.
4. Başvuru formu, her bir Akit Tarafın iç mevzuatı çerçevesinde belirlenir.
5. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni düzenleyen belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar, ürünlerin menşe statüsünün ve bu Ek'in diğer koşullarının yerine getirildiğinin kontrolü için gereken her tedbiri alır.
6. Bu amaçla, iç mevzuatı çerçevesinde her bir Akit Taraf, uygun olan her türlü kanıtı talep etme hakkına sahiptir. Düzenleyen belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar, Paragraf 2'de atıfta bulunulan formların usulünce doldurulmasını da sağlarlar. Özellikle, ürünün tanımı için ayrılmış bulunan 8 no.lu kutunun, her türlü sahte ilaveler yapılması olasılığını ortadan kaldırılabilecek şekilde doldurulmuş olduğunu kontrol ederler.

Madde 15

"TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin ibraz koşulları

"TR-AZ Menşe İspat Belgesi", ithalatçı ülkedeki usullere uygun olarak bu ülkenin gümrük idarelerine ibraz edilir. Anılan idare, ilgili belgeye ürünlerin bu Anlaşma'nın uygulanmasının gerektirdiği koşulları sağladığına ilişkin ithalatçının bir beyanının eşlik etmesini de talep edebilir.

Madde 16

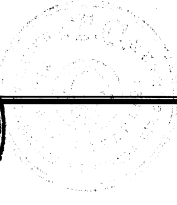
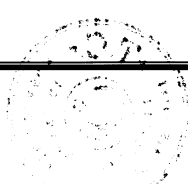
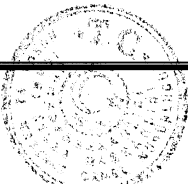
Sonradan düzenlenen "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", istisnai şekilde aşağıdaki durumlara bağlı olarak ait olduğu eşyanın ihracatından sonra düzenlenebilir:
 - (a) Hatalar, istenmeyerek yapılan ihmaller veya özel durumlar nedeniyle ihracat esnasında düzenlenmemiş ise; veya
 - (b) Belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar, bir "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenmiş ancak ithalat esnasında teknik nedenlerle kabul edilmemiş olduğu hususunda ikna edilirse.
2. Paragraf 1'in uygulanması için ihracatçı, başvurusunda "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin ait olduğu ürünlerin ihracat yer ve tarihini ve talebinin gerekçelerini belirtmek zorundadır.
3. Belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar, ancak ihracatçının müracaatındaki bilgilerin müteakbil dosya ile uyumlu olduğunu doğruladıktan sonra, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"ni sonradan düzenleyebilirler.
4. Sonradan düzenlenen "TR-AZ Menşe İspat Belgesi", aşağıdaki ibarelerden birini taşımalıdır:
 - "SONRADAN VERİLMİŞTİR"
 - "SONRADAN VERİLMİŞDİR"
 - "ISSUED RETROSPECTIVELY"
5. Paragraf 4'te belirtilen ibare, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin 5 no'lu (Gözlemler) kutusuna konulur.

Madde 17

İkinci nüsha "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin düzenlenmesi

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin çalınması, kaybolması veya hasar görmesi halinde ihracatçı, belgeyi düzenleyen belirlenmiş/ilgili yetkili makama, elindeki ihracat belgelerine dayanarak ikinci bir nüsha düzenlenmesi için başvurabilir.
2. Bu şekilde düzenlenen ikinci nüsha, aşağıdaki ibarelerden birini taşımalıdır:
 - "İKİNCİ NÜSHA"
 - "DUBLİKAT"
 - "DUPLICATE"
3. Paragraf 2'de belirtilen ibare, ikinci nüsha "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin 5 no'lu (Gözlemler) kutusuna konulur.

4. Asıl “TR-AZ Menşe İspat Belgesi”nin verilmiş tarihini taşıması gereken ikinci nüsha, bu tarihten itibaren hüküm ifade eder.

Madde 18

Önceden düzenlenmiş veya hazırlanmış bir menşe ispat belgesine istinaden

“TR-AZ Menşe İspat Belgesi” düzenlenmesi

Menşeli ürünler Türkiye veya Azerbaycan’da bir gümrük idaresinin kontrolü altında iken, söz konusu ürünlerin tamamı veya bir bölümünü Türkiye veya Azerbaycan içinde başka bir yere göndermek amacıyla, asıl “TR-AZ Menşe İspat Belgesi”nin bir veya daha fazla “TR-AZ Menşe İspat Belgesi”yle değiştirilmesi mümkündür. Müfrez “TR-AZ Menşe İspat Belgesi”, yetkili idare tarafından düzenlenir.

Madde 19

“TR-AZ Menşe İspat Belgesi”nin geçerliliği

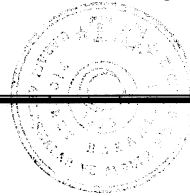
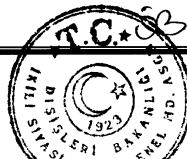
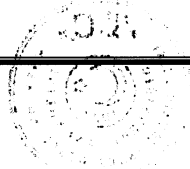
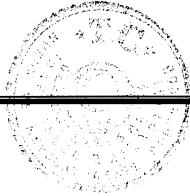
1. “TR-AZ Menşe İspat Belgesi”, ihracatçı ülkede düzenlenme tarihinden itibaren on ay süreyle geçerlidir ve bu süre zarfında ithalatçı ülkenin gümrük idarelerine ibraz edilmek zorundadır.
2. Paragraf 1’de belirtilen son ibraz tarihinden sonra ithalatçı ülkenin gümrük idaresine ibraz edilen “TR-AZ Menşe İspat Belgesi”, bu belgelerin belirlenmiş son tarihe kadar ibraz edilememesinin istisnai durumlardan kaynaklanması halinde tercihli muamele uygulanmak üzere kabul edilebilir.
3. Diğer geç ibraz hallerinde ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, ürünlerin belirtilen son tarihten önce sunulmuş olması kaydıyla “TR-AZ Menşe İspat Belgesi”ni kabul edebilir.

Madde 20

Eşyanın menşesini destekleyici belgeler

“TR-AZ Menşe İspat Belgesi” kapsamındaki ürünlerin Akit Taraflardan biri menşeli olduğunu ve bu Ek’in diğer koşullarını yerine getirdiğini tevsik etmek amacıyla kullanılan, Madde 14(3)’te belirtilen belgeler, bunların yanında aşağıda belirtilenleri de içerebilir:

- (a) İhracatçı veya tedarikçi tarafından, söz konusu eşyanın elde edilmesi için gerçekleştirilen işlemleri belgeleyici nitelikte, örneğin hesaplarında veya iç muhasebesinde yer alan doğrudan deliller;
- (b) Akit Taraflardan birinde düzenlenmiş veya hazırlanmış, kullanılan girdilerin menşe statüsünü tevsik eden, iç mevzuat uyarınca kullanılan belgeler;
- (c) Akit Taraflardan birinde düzenlenmiş veya hazırlanmış, söz konusu Akit Tarafıta girdiler üzerinde yapılan işçilik veya işlemi tevsik eden, iç mevzuat uyarınca kullanılan belgeler;

- (d) Bir Akit Tarafıta bu Ek uyarınca düzenlenmiş, kullanılmış girdilerin menşesi statüsünü tevsik eden "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi";
- (e) Akit Tarafların iç mevzuatında belirtilen ve gerekli görülen diğer kanıt ve/veya belgeler.

Madde 21

"TR-AZ Menşesi İspat Belgesi" ve eşyanın menşesini destekleyici belgelerin muhafazası

Akit Taraflarda yürürlükte bulunan iç mevzuat uyarınca, ihracatçı ve/veya "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi" düzenleyen ithalatçı ülke gümrük idareleri ve/veya yetkili makamı, eşyanın menşesinin tevsik edilmesi amacıyla sunulan belgeleri, "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi"ni ve başvuru formunu en az üç yıl muhafaza eder.

Madde 22

Farklılıklar ve şekli hatalar

1. "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi" üzerindeki ibareler ile ürünlerin ithalat işlemlerini yerine getirmek amacıyla gümrük idarelerine ibraz edilen belgeler üzerindeki ibareler arasında bulunabilecek küçük tutarsızlıklar, belgenin sunulan ürünlere karşılık geldiğinin ithalatçı ülke gümrük idarelerince usulüne uygun olarak tespit edilmesi kaydıyla, "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi"ni kendiliğinden geçersiz kılmaz.
2. "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi" üzerindeki ifadelerin doğruluğu üzerinde şüphe yaratması söz konusu olmayan, daktilo hatası gibi bariz şekli hatalar, "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi"nin reddedilmesini gerektirmez.
3. Başvuranın yazılı başvurusuna istinaden yapılan ve yetkili kişinin imza ve kaşesi ile onaylanan düzeltmeler dışında, "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi" üzerinde silinti, tahrip ve benzeri düzeltmelere izin verilmez. Makul nedenler bulunması halinde, belgeler iptal edilebilir.

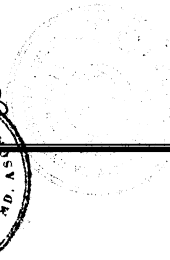
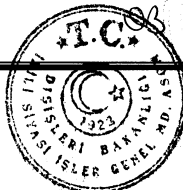
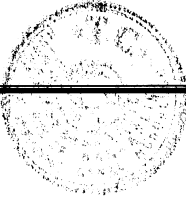
BAŞLIK V

İDARİ İŞBİRLİĞİ DÜZENLEMELERİ

Madde 23

Karşılıklı yardım

1. Akit Tarafların gümrük idareleri, birbirlerine kendi belirlenmiş/ilgili yetkili makamlarında "TR-AZ Menşesi İspat Belgesi"nin düzenlenmesinde kullanılan mühürlerin örnek baskılarını ve söz konusu belgelerin sonradan kontrolünden sorumlu gümrük idarelerinin veya ilgili yetkili makamlarının adreslerini sağlar.

2. Bu Ek'in düzgün uygulanmasını teminen Akit Taraflar, yetkili gümrük idareleri ve yetkili kılınmış makamları vasıtasıyla, birbirlerine menşe ispat belgelerinin geçerliliklerinin ve bu belgelere yer alan bilgilerin doğruluğunun kontrolünde yardımcı olur.

Madde 24

Menşe ispat belgelerinin kontrolü

1. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nin sonradan kontrolü, sondaj usulü ile veya ithalatçı ülke gümrük idaresinin bu belgelerin geçerliliğine, sözkonusu ürünlerin menşe statüsüne veya bu Ek'in diğer koşullarının yerine getirilişine ilişkin makul şüphesi olduğu her an yapılır.
2. Paragraf 1 hükümlerini yerine getirmek amacıyla, ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" ve fatura veya bu vesaiklerin birer kopyasını, gerektiğinde araştırmanın gerekçelerini de belirterek ihracatçı ülkenin gümrük idaresine veya belirlenmiş/ilgili yetkili makamlara geri gönderir. "TR-AZ Menşe İspat Belgesi"nde yer alan bilgilerin doğru olmadığı kanaatini uyandıran elde edilmiş tüm belge ve bilgi, kontrol talebini desteklemek üzere gönderilir.
3. Kontrol, ihracatçı ülkenin belirlenmiş/ilgili yetkili makamları tarafından yapılır. Bu amaçla, söz konusu makamlar, uygun gördüğü her türlü delili talep etme yetkisine sahiptir.
4. Eğer ithalatçı ülkenin gümrük idaresi, kontrol sonucunun beklenmesi süresinde söz konusu ürünlere tercihli muamele tanınmasını askıya almaya karar verirse, ürünlerin gerekli görülen ihtiyati tedbirlerle bağlı olarak serbest bırakılması ithalatçıya önerilir.
5. Kontrol talebinde bulunan gümrük idaresi, bu kontrolün sonuçlarından mümkün olan en kısa zamanda haberdar edilir. Bu sonuçlar, belgelerin gerçek olup olmadığını, söz konusu ürünlerin Akit Taraflardan biri menşeli olarak kabul edilip edilemeyeceğini ve bu Ek'te yer alan kuralların diğer gerekliliklerini taşıyıp taşımadığını açıkça göstermelidir.

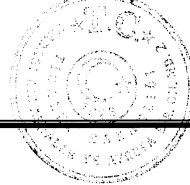
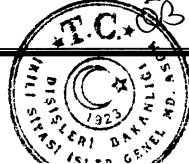
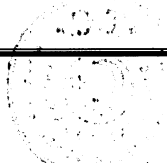
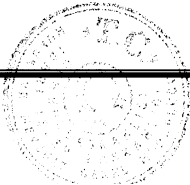
Bu Ek'in Madde 7'sine göre kümülasyon hükümlerinin uygulanması halinde, cevap tabi olunan belgenin (belgelerin) bir örneğini de içerir.

6. Makul şüphe olması halinde, kontrol talebine on ay içinde cevap alınamaz ise veya cevap söz konusu belgenin gerçekliğinin veya ürünlerin gerçek menşeinin tespitine imkân verecek ölçüde yeterli bilgi içermiyorsa, talepte bulunan gümrük idaresi, istisnai durumlar haricinde, tercih tanınmasını reddeder.

Madde 25

Anlaşmazlıkların çözümü

Madde 24'te belirtilen kontrol usulleriyle ilgili olarak, kontrol talebinde bulunan gümrük idareleri ile bu kontrolün yapılmasından sorumlu belirlenmiş/ilgili yetkili makamlar arasında çözümlenemeyen bir anlaşmazlık veya bu Ek'in yorumlanmasına ilişkin bir soru hâsıl olması halinde, bu hususlar Ortak Komite'ye sunulur. İthalatçı ile ithalatçı ülkenin gümrük idaresi arasındaki her türlü anlaşmazlık, adı geçen ülkenin mevzuatı çerçevesinde çözülür.

Madde 26

Cezalar

Cezalar, ürünler için tercihli muamele hakkı elde etmek amacıyla yanlış bilgi içeren bir belgeyi hazırlayan veya hazırlattıran şahıslara, ithalatçı ülkenin ulusal hukukuna/mevzuatına uygun olarak uygulanır.

Madde 27

Serbest bölgeler

1. Akit Taraflar, nakliye esnasında, kendi ülkelerinde bulunan bir serbest bölgeyi kullanan, "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" kapsamında ticarete konu ürünlerin başka ürünlerle değiştirilmelerini veya bozulmalarını önleyici normal işlemler dışındaki herhangi bir işleme tabi tutulmalarının temini konusundaki gerekli bütün tedbirleri alırlar.
2. Paragraf 1 hükümlerine istisna olarak, Akit Taraflardan biri menşeli ürünler "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" kapsamında bir serbest bölgeye ithal olunur ve bir işlem veya muameleden geçirilirse ilgili idare, uygulanan işlem veya muamelelerin bu Ek hükümlerine uygun olması koşuluyla, ihracatçının talebi üzerine yeni bir "TR-AZ Menşe İspat Belgesi" düzenler.

BAŞLIK VI

SON HÜKÜMLER

Madde 28

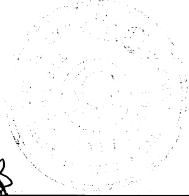
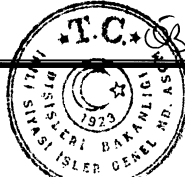
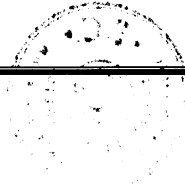
Gümrük ve menşe konuları Alt Komitesi

Ortak Komite altında, görevlerini ifa etmesine yardımcı olmak ve uzmanlar arasında sürekli bilgi akışı ve danışma süreci sağlamak üzere bir gümrük ve menşe konuları Alt Komitesi kurulur. Anılan alt komite Akit Tarafların gümrük ve menşe konularından sorumlu uzmanlarından oluşur.

Madde 29

Lahika

Bu Ek'e ait Lahika, onun ayrılmaz bir parçasını oluşturur.

Madde 30

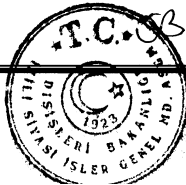
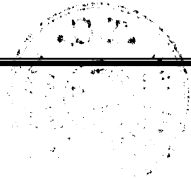
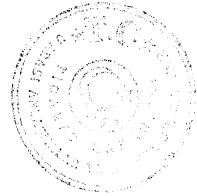
Transit durumdaki ve antrepodaki eşya

Başlık II hükümlerine uygun olan ve bu Anlaşma'nın yürürlüğe girdiği tarihte nakliye halinde olan ya da bir Akit Taraf ülkesindeki antrepolarda veya serbest bölgelerde geçici depolanan eşya, ithalatçı ülkenin gümrük idaresine Anlaşmanın yürürlüğe girdiği tarihten itibaren dört ay içinde, sonradan düzenlenmiş bir "TR-AZ Menşei İspat Belgesi" ve nakliye koşullarına ilişkin tevsik edici her tür belgenin sunulması kaydıyla, menşeli olarak kabul edilebilir.

Madde 31

Değişiklikler

Bu Ek hükümleri, Anlaşma'nın Madde 22'si uyarınca değiştirilebilir.

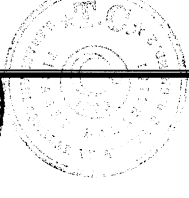
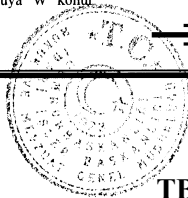

Tercihli Menşe Kuralları ve İdari İşbirliği Yöntemlerine İlişkin
Lahika

1. İhracatçı (Ad, adres, ülke)			4. №		
2. Eşyanın gönderildiği şahıs (Ad, adres, ülke)			MENŞE İSPAT BELGESİ TR-AZ FORMU Düzenleyen _____ (ülke adı) İbraz edilecek _____ (ülke adı)		
3. Nakliye vasıtaları ve güzergahı (bilinmesi halinde)					
6. № Eşya kalem sayısı	7. Kolilerin sayısı ve türü	8. Eşyanın tanımı ve işaretler	9. Menşe kriteri*	10. Brüt ağırlık veya diğer ölçüler	11. Fatura sayı ve tarihi
12. Kontrol: Gerçekleştirilen kontrol sonucu, başvuru sahibinin beyanının doğruluğu onaylanır. Yer ve tarih, imza ve mühür			13. Başvuru Sahibinin Beyanı Aşağıda imzası bulunan kişi, yukarıda ibraz edilen bilgilerin doğruluğunu beyan eder: Eşya, aşağıda belirtilen ülkede yeterli işçilikten geçirilmiş veya tamamen elde edilmiştir. _____ (ülke adı) ve bu eşyanın menşei için belirlenen gereklilikleri karşılamaktadır. Yer ve tarih, imza -----		

* Lütfen aşağıda yer alan menşe kriterlerinden birini belirtiniz:

- P: Madde 3(a) ve Madde 4 çerçevesinde, eşya bir Tarafa tamamen üretilmiş veya elde edilmişse, 9 no'lu kutuya "P" konur.
- C: Madde 7 çerçevesinde, eşyanın bir Taraf menşeli girdilerden münhasıran üretilmesi halinde, 9 no'lu kutuya "C" konur.
- W: Madde 5.1 çerçevesinde, eşyanın üretiminde kullanılan üçüncü taraf menşeli girdilerin %45'lik fabrika çıkış fiyatını aşmaması halinde, 9 no'lu kutuya "W" konur.

TBMM Basımevi - 2020